РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ
ГР. БЛАГОЕВГРАД

Благоевград: 2700, ул. "Братя Миладинови" № 2 тел.: 073/888701; факс :073/58-20-50
www.rzibl.org e-mail: rzibl@rzibl.org

Д О К Л А Д

ЗА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ И ОЦЕНКА НА ЗДРАВНИЯ РИСК ЗА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД ПРЕЗ 2020 г.

юни, 2021 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

1. Анализ на качеството на атмосферния въздух в наблюдаваните населени места за 2020 г. по данни на РИОСВ Благоевград.....стр.3

2. Качество на атмосферния въздух - състояние и тенденции.....стр.3

3. Кратка обобщена оценка за качеството на атмосферния въздух на територията, контролирана от РИОСВ - Благоевград.....стр. 34

4. Анализ на здравното състояние на населението в Благоевградска област.....стр.35

4.1. Демографски показатели.....стр.35

4.2. Заболеваемост по групи болести на дихателната система, включени в Клас X „Болести на дихателната система” на МКБ-10.....стр.38

5. ИЗВОДИ.....стр.43

1. Анализ на качеството на атмосферния въздух в наблюдаваните населени места за 2020 г. по данни на РИОСВ Благоевград

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (КАВ), като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число-подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в община Благоевград се оценява чрез анализ на получените от пункта за мониторинг (АИС - Благоевград) данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове (национални и на ЕС).

Съгласно изискванията на чл. 11, Приложение № 6 от Наредба № 12 от 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 58/2010 г.), АИС - Благоевград е градски фонов пункт, разположен в застроената част на града, без преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности. Обхватът на АИС - Благоевград е 100 м - 2 км, като същата е разположена на площадката на Хидрометеорологична обсерватория - гр. Благоевград към НИХМ-БАН, филиал Кюстендил.

Изпитванията се извършват съгласно - БДС ISO 10 473, БДС EN 14 212, БДС EN 14 211, БДС EN 14 625, БДС EN 14 662-2.

АИС - Благоевград контролира основните показатели за КАВ по чл. 4 от Закона за чистотата на атмосферния въздух (Директива 96/62/ЕС), 2 допълнителни (Toluene и P-Xylene), оборудвана е още със стандартен набор метеорологични параметри (СНМП).

2. Качество на атмосферния въздух - състояние и тенденции.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) се оценява чрез анализ на получените от пункта за мониторинг данни и сравнение на измерените концентрации на контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове.

Замърсител	ФПЧ10	Pb аер.	SO_2	NO_2	CO	H_2S	бензен	NH_3	ПАВ		As аер.	Cd аер	Ni	ФПЧ2.5	NO	O_3
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*		*11*	*12*	*13*	*14*	*15*	*16*
Общ брой Пунктове- 1 В т.ч.:	1	0	1	1	0	0	1	0	1		0	0	0	0	1	1
1.АИС- Благоевград	X		X	X			X		X						X	X
Пунктове с концентрация над ПС на СЧН или ПДК м.е в т.ч.- няма																
Пунктове с концентрация над СДН, в т.ч.	1		0													
1.АИС- Благоевград	X															
Пунктове с концентрация над СГН, в т.ч.:	1			0			0		0							
1.АИС- Благоевград	X															

Нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), съгласно действащата нормативна уредба са:

Таблица 2: Норми за КАВ

Пределно допустими норми	Период на осредняване	Концентрация
PM_{10} ($ФПЧ_{10}$)		
СДН	24 часа	50 µg/m³
СГН	1 календарна година	40 µg/m³
Серен диоксид		
СЧН	1 час (60 минути)	350 µg/m³
СДН	24 часа	125 µg/m³
Азотен диоксид		
СЧН	1 час (60 минути)	200 µg/m³
СГН	1 календарна година	40 µg/m³
Бензен		
СГН+ ДО	1 календарна година	5 mg/m³
Озон		
КЦН	8 часа*	120 µg/m³
Полициклични ароматни въглеводороди		
СГН	1 календарна година**	1 ng/m³

Забележки:

- „Х“- показателят се измерва
- СЧН - средночасова норма за опазване на човешкото здраве;
- СДН - средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве;
- СГН - средногодишна норма за опазване на човешкото здраве;
- КЦН - краткосрочна целева норма за опазване на човешкото здраве.

“*” Максималната осемчасова средна стойност на концентрацията в рамките на едно денонощие се избира след проверка на текущите осемчасови средни стойности, определени въз основа на съответните средночасови стойности и измерени на всеки час. Първият изчислителен период за дадено денонощие започва в 17.00 ч. предходния ден и свършва в 1

ч. същия ден; последният изчислителен период за дадено денонощие започва в 16.00 ч.и завършва в полунощ, т.е. 00.00 ч.

“**” Нормите за ПАВ се отнасят за общо съдържание на замърсителя във фракцията на ФПЧ10, осреднено за една календарна година.

Таблица 3: Алармени прагове и прагове за информиране на населението

Алармени прагове	Период на осредняване	Концентрация
Серен диоксид		
АП	1 час (60 минути)	500 µg/m³
Азотен диоксид		
АП	1 час (60 минути)	400 µg/m³
Озон		
ПИН	1 час (60 минути)	180 µg/m³
ППН	1 час (60 минути)	240 µg/m³ (I етап)

Забележки:

- АП – алармен праг;
- ПИН – праг за информиране на населението;
- ППН – праг за предупреждаване на населението;

Нормите за ФПЧ10, SO2, NO2, бензен и озон и алармените прагове (за SO2 и NO2) са съгласно Наредба № 12 от 05.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 58/2010 г.)

Нормите за ПАВ са съгласно Наредба № 11 от 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) в атмосферния въздух.

СНМП включва определянето на следните метеорологични параметри: посока и скорост на вятъра, температура, налягане, влажност и сила на слънчевото греене.

Серен диоксид

За периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г. не са установени превишения на СЧН, като максималната измерена средночасова концентрация на серен диоксид е 314.79 ^g/m^3, регистрирана на 02.09.2020 г. в 22 ч. За същият период не са регистрирани превишения на средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве за серен диоксид. СДН за серен диоксид не може да бъде превишавана повече от 3 пъти в годината.

Таблица 4: Средночасови и средноденонощни нива на серен диоксид

Пункт	Брой превишения на ПС за СЧН [350 µg/m^3]	Максимална измерена (средночасова) концентрация [µg/m^3]	Брой превишения на ПС за СДН [125 µg/m^3]	Максимална измерена средноденонощна концентрация [125 µg/m^3]

АИС-Благоевград	**0**	**314.79**	**0**	**124.34**

Фиг. 1. Разпределение на концентрациите на серен диоксид за периода 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г. спрямо норма СДН

Азотен диоксид и азотни оксиди

Азотните оксиди се получават като резултат на всички горивни процеси, в това число и в промишлеността. Главен източник за замърсяването, особено в големите градове е автомобилния транспорт. Броят на автомобилите расте непрекъснато. Голяма част от тях са с дълъг период на експлоатация и с лоши екологични характеристики. Замърсяването на въздуха от автомобилния транспорт може да бъде анализирано косвено по нивата на азотни оксиди в атмосферния въздух.

Фиг.2. Разпределение на средногодишната концентрация на азотен диоксид спрямо СГН – 2020г.

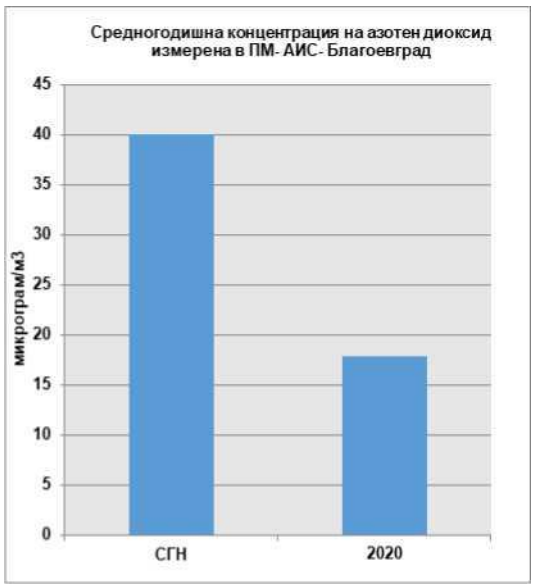

За гр. Благоевград средногодишната концентрация на азотен диоксид през 2020 г. е 17.82 pg/m^3, при норма 40 pg/m^3. За 2019 г. е измерена същата стойност на средногодишната концентрация.

Фини прахови частици (PM10)

Фини прахови частици 10 са всички частици, преминаващи през размерено - селективен сепаратор с критичен размер 10 микрона / аеродинамичен диаметър на частиците - 10 микрона/, при 50 % на ефективност на задържане.

През 2020 г. са регистрирани 360 средноденонощни концентрации на ФПЧ 10, като 48 превишават средноденонощната норма (СДН) от 50 pg/m^3. Съгласно Наредба №12/2010 г. ПС на СДН не може да бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една календарна година. На 17.11.2020 г. е измерена максималната концентрация на ФПЧ 10- 95.35 pg/m^3, което е превишение от 1.91 пъти на СДН. През 2020 г. не се превишава средногодишната норма от 40 pg/m^3- 29.32 pg/m^3. За 2019 г. измерената средногодишната концентрация е 29.96 pg/m^3.

Таблица 5: Фини прахови частици (ФПЧ10)

ПУНКТ	Брой регистрирани данни [бр. 24 часови концентрации]	Максимална измерена среднодеионощна концентрация [Pg/m3]	Брой превишения на пС за СДН [50 pg/m3]	Средногодишна концентрация [pg/m3] [СГН- 40 pg/m3]
АИС- Благоевград	360	95.38	48	29.32

Фиг. 3. Разпределение на концентрациите на ФПЧ10 спрямо норма СДН през 2020 г.

Фиг. 4. Разпределение на средномесечните концентрации на ФПЧ 10 - 2019 г. и 2020 г.

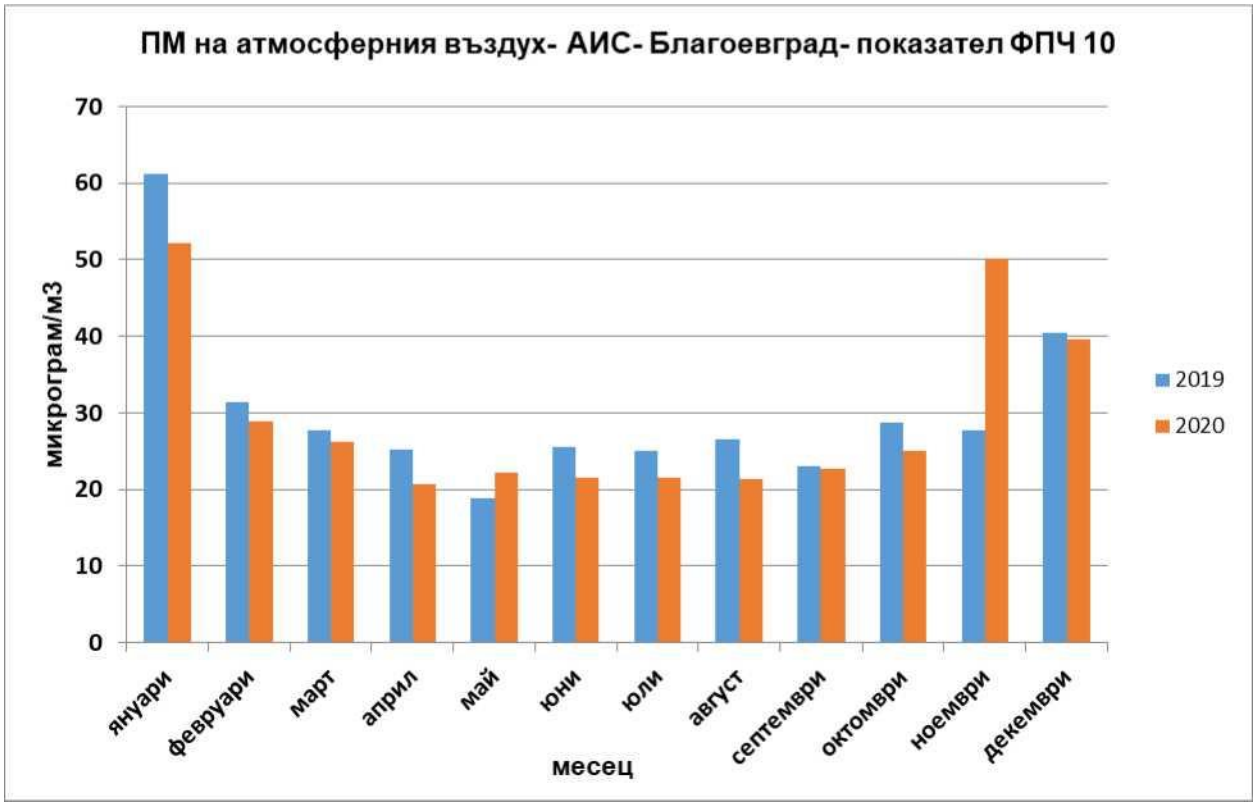

Фиг. 5. Осреднени нива на ФПЧ 10 по месеци през 2020 г.

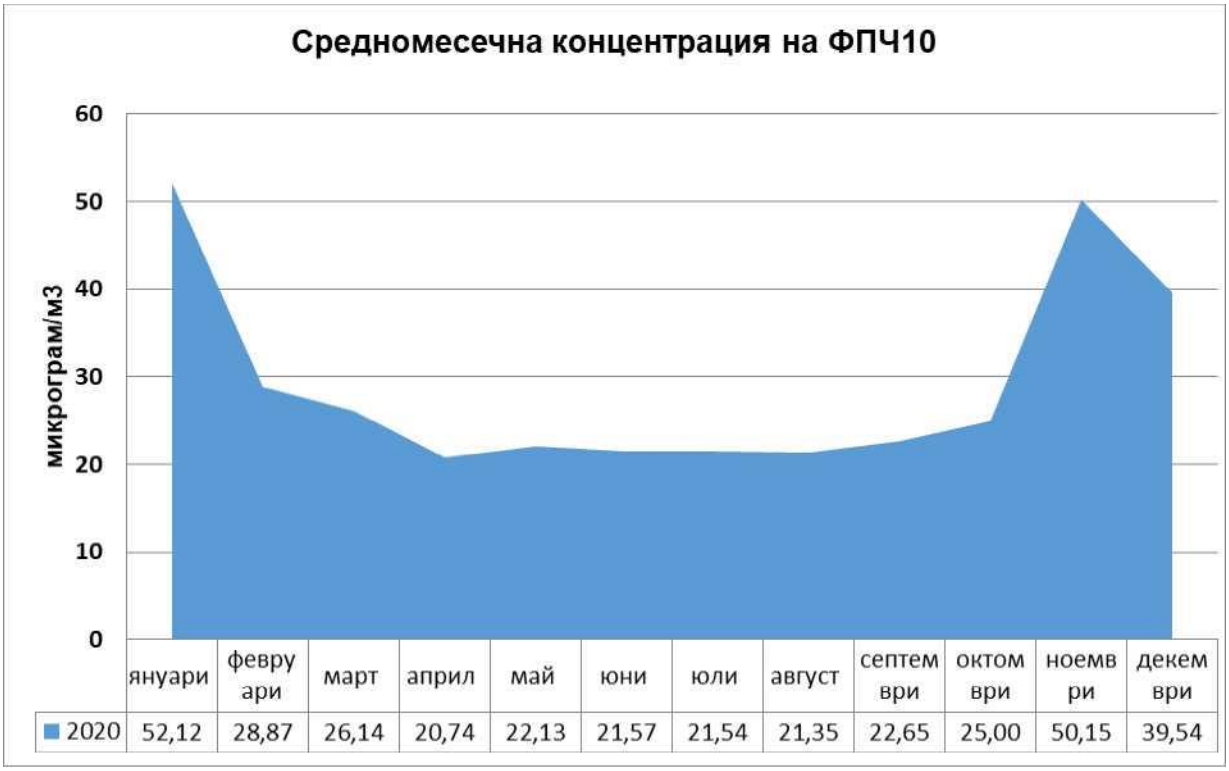

	януари	февруари	март	април	май	юни	юли	август	септември	октомври	ноември	декември
2020	52,12	28,87	26,14	20,74	22,13	21,57	21,54	21,35	22,65	25,00	50,15	39,54

Фиг. 6. Анализ на средномесечните нива на ФПЧ10- през 2019 г. и 2020 г.

Ход на месечните нива на ФПЧ 10

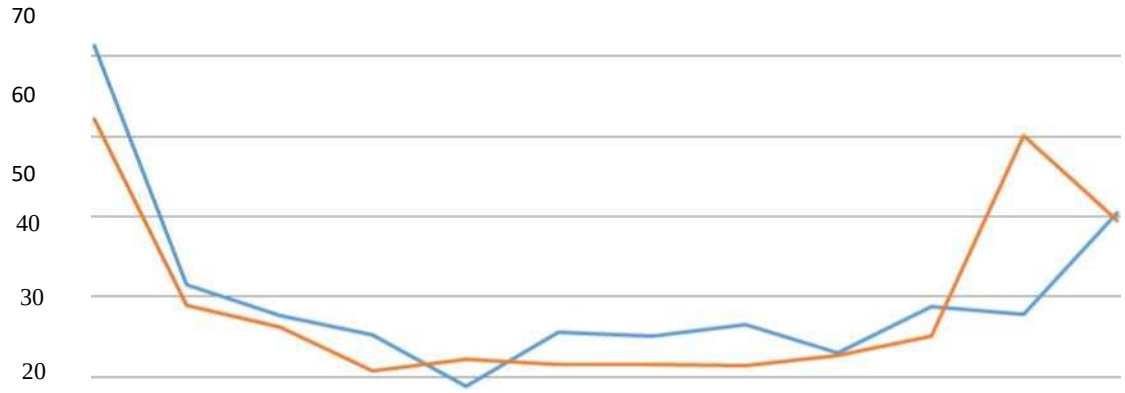

	януари	февруари	март	април	май	ЮНИ	ЮЛИ	август	септември	октомври	ноември	декември
2019	61,27	31,41	27,70	25,28	18,86	25,48	25,02	26,51	22,97	28,77	27,72	40,43
2020	52,12	28,87	26,14	20,74	22,13	21,57	21,54	21,35	22,65	25,00	50,15	39,54

Фиг.7. Разпределение на средногодишната концентрация на ФПЧ 10 спрямо СГН- 2020 г.

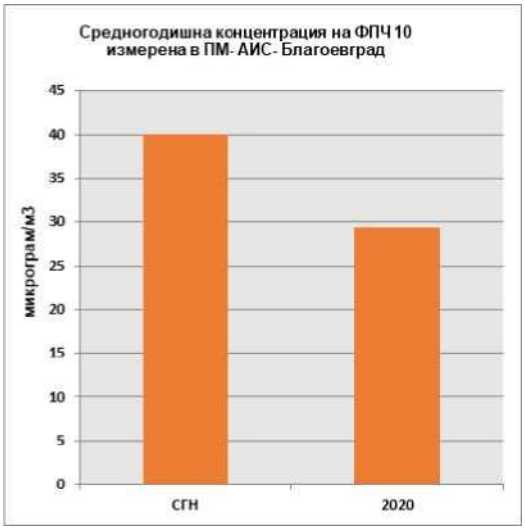

Средногодишната концентрация е 29.96µg/m3, с което не се превишава средногодишната норма от 40 µg/m3.

Озон

Озонът е газ, който присъства естествено в атмосферата. Озонът се намира основно в два слоя от атмосферата: около 10% е в тропосферата - слоя, който е най-близо до земята и около 90% - в стратосферата на височина над 10-16 километра от земната повърхност. Озон се образува навсякъде в атмосферата чрез многостепенен химичен процес, за който е необходима слънчева светлина.

Към естествено присъстващия озон в приземните части на атмосферата /тропосфера/, допълнително се образува още озон, /т.н. “лош озон” / при различни химични реакции, в които участват въглеводороди и газове, съдържащи кислород, постъпили в атмосферата в резултат на различни човешки дейности или т.н. "прекурсори на озона".

Основните дейности, при които се отделят прекурсорите на озона са дейностите свързани с употреба на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, обувната промишленост, нанасяне на покрития, дистрибуция на бензини и др.

През 2020 г. не са регистрирани превишения на краткосрочната целева норма (КЦН) за опазване на човешкото здраве - *120 pg/m^3. Нормата КЦН - 120 цg/m^3 се спазва от 01.01.2010 г. /виж табл. 2/.* На 31.08.2020 г. е измерена максималната 8- часова концентрация на озон- 115.88 pg/m^3, с което не се превишава КЦН. Максималната средночасова концентрация на озон е измерена на 31.08.2020 г. в 16.00 часа- 138.95 pg/m^3. През 2018 г. не са регистрирани превишения на КЦН, а през 2019 г. е регистрирано едно превишение на КЦН. За същия период няма регистрирани превишения на прага за информиране на населението (ПИН) над 180 pg/m^3 (средночасова стойност).

Таблица 6: Озон

Пункт	**Брой превишения на ПС на КЦН [120 pg/m^3]**	**Максимална измерена (8-часова) концентрация [Pg/m3]**	**Максимална измерена средночасова концентрация [pg/m3]**	**Брой превишения на ПИН /1 h/ [180 pg/m^3]**	**Брой превишения на ППН /1 h/ [240 pg/m^3]**
АИС- Благоевград	0	115.88	146.91	0	0

Фиг. 8. Разпределение на 8- часовите концентрации за озон спрямо краткосрочна целева норма (КЦН) през 2020 г.

Бензен

В атмосферата бензенът се изхвърля с емисиите от моторните превозни средства и изпарение при работа с петрол (бензиностанции, терминали , рафинерии). Бензенът е основен замърсител и прекурсор на озона.

Допустими норми и прагове за съдържание на бензен в атмосферния въздух:

- средногодишна норма - 5 ^g/m^3

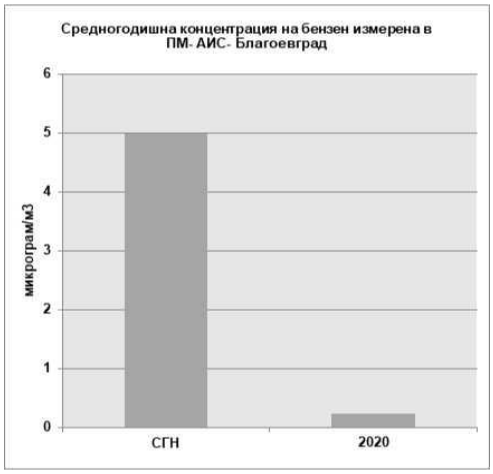

Обобщен анализ

Средногодишната концентрация на бензен е 0.23 ^g/m^3 и е много под нормата определена в Наредба №12/2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (ДВ бр. 58/2010г).

Анализът на данните показва че към 31.12.2020 г. нивата на контролираните основни показатели за качеството на атмосферния въздух, с изключение на ФПЧ10 са под установените норми за опазване на човешкото здраве. През 2020 г. от АИС- Благоевград не е регистрирано нито едно превишение на средноденонощните, средночасовите и средногодишните норми за показатели: азотен диоксид и серен диоксид. Не са отчетени превишения на краткосрочната целева норма (КЦН) за опазване на човешкото здраве по показател озон.

Броят на превишенията на праговите стойности на средно- денонощната норма (ПС на СДН) за ФПЧ10- 50 ^g/m^3, надвишава допустимия по Наредба №12/2010 г. за 2018 г. и 2020 г. През 2019 г. регистрираните превишения на СДН на ФПЧ10 е 33 бр, което е под нормативно допустимият брой превишения- 35 бр. за една календарна година, което е видно от графиката.

Фиг.10. Брой дни с превишения на СДН на ФПЧ10- 2018 г., 2019 г. и 2020 г.

Сравнено с 2019 г. броят на дните с превишение на среднодеионощната норма за ФПЧ10 е нараснал с 45 %, а в сравнение с 2018 г. се наблюдава намаляване на дните с превишение на среднодеионощната норма за ФПЧ10 с 39. 5%.

Превишенията по показател фини прахови частици се регистрират основно през зимния отоплителен сезон, като същите се дължат на широката употреба на твърди горива за отопление в битовия сектор, транспортния трафик и характерните за сезона безветрие, мъгли, температурни инверсии, създаващи условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния слой, както е показано в таблицата. През 2020 г. са регистрирани 5 бр. превишения, които се дължат на пренос на емисии от природни източници. Съгласно метрологичната информация причината за превишенията е пренос на въздушни маси от изток и Северна Африка. През 2020 г. измерените средномесечни концентрации на ФПЧ10 са съпоставими с тези през 2019 г., с изключение на м. ноември, когато е регистрирана по- висока средномесечна концентрация. Наблюдават се по- ниски средномесечни концентрации през 2020 г. в сравнение с регистрираните през 2018 г., което е видно от изображението на фиг. 11.

Таблица :Сравнителен анализ на резултати от мониторинг на ФПЧ10 за периода 2018 - 2020 г

Автоматичен пункт	**Брой превишения на ПС на СДН за ФПЧ10**			**През неотоплителен сезон (бр.)**			**През отоплителен сезон (бр.)**			**Средногодишна концентрация на ФПЧ10 (pg/m^3)**		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
АИС-Благоевград	67	33	48	5	2	2	62	31	46	39.3	29.96	29.32

Фиг. 11. Измерени средногодишни концентрации на ФПЧ$_{10}$- 2018 г., 2019 г. и 2020 г., спрямо СГН

Предвид продължаващото несъответствие и поради непостигане на нормативно регламентирания броя на превишения (35 бр.) на средноденонощната норма за ФПЧ10, през 2018 г. Община Благоевград е изготвила „Актуализация на общинска програма за качество на атмосферния въздух и достигане на установените норми на фини прахови частици (ФПЧ10) и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) на територията на община Благоевград, с период на действие 2019- 2023 г.“ Програмата е приета с Решение №265/28.09.2018 г. на Общински съвет- Благоевград

Резултатите от извършеното ново дисперсионно моделиране на база 2017 г. по групи източници (битово отопление, транспорт и промишленост) върху формирането на средногодишните концентрации на ФПЧ10 (без включен фон), показват следното разпределение- битово отопление- 59.4 %, транспорт- 39.1 % и битово отопление- 1.5 %.

През 2020 г. Община Благоевград е изпълнявала заложените мерки заложени в „Актуализация на общинска програма за качество на атмосферния въздух и достигане на установените норми на фини прахови частици (ФПЧ10) и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) на територията на община Благоевград, с период на действие 2019-2023 г.“, както следва:

S Bl_Sh_Dh_t_2 - Газифициране на битовия сектор - поетапно увеличаване броя на домакинствата отопляващи се с газ от централен източник- Въпреки изградената газопреносна мрежа към края на 2020 г., са се присъединили около 1,5% от домакинствата в Благоевград, поради високата цена на природния газ и първоначалната инвестиция за всяко едно домакинство;

S Bl_Sh_Dh_t_3- Проучване и поставяне на индувидуални пречиствателни устройства (филтри) на горивните инсталации в еднофамилни и/или многофамилни жилищни сгради - 1-ви етап.. През 2020 г. не са поставяни филтри. През 2020 г. Община Благоевград не е имала възможност да осигури собствено финансиране на мярката и не е имала достъп до европейски средства, които биха осигурили нейното финансиране;

S Bl_Sh_Dh_i_3- Подробно проучване на нагласите на населението към ползването на горива с въведен стандарт за качество, подмяна на горивните инсталации и горивата и ползването на индивидуални пречиствателни съоръжения (филтри)- Проучването все още не е приключило. През 2020 г. Община Благоевград не е имала възможност да осигури пълния размер собствено финансиране на мярката и не е имала достъп до европейски средства, които биха осигурили нейното финансиране;

S Bl_Sh_Tr_t_1- Повишаване контрола върху изпълнението на дейностите по мокро метене и миене на уличната мрежа и обществените територии- Община Благоевград е

извършвала стриктен контрол на дейностите по мокро метене и миене, съгл. изготвените графици за изпълнение на съответните мероприятия;

S Bl_Sh_Tr_t_2- Изграждане/реконструкция/рехабилитация на уличната мрежа и тротоари на територията на общината- през 2020 г. са извършени- ремонт и изграждане на тротоари - 1564 м^2, ремонтни дейности по възстановяване на асфалтова настилка - 5621,74 м^2, полагане на пътища с асфалтобетон - 809 тона. Изпълнителите, прилагат технологии, гарантиращи прахови емисии в нормативните граници за опазване на човешкото здраве;

S Bl_Sh_Tr_t_3- Системно през цялата година машинно миене на основната улична мрежа на града - През 2020 г. са измити 2 700 000 м^2, 17 бр. училища, 30 междублокови порстранства и 10 села;

S Bl_Sh_Tr_t_4- Благоустройство и озеленяване на крайпътните и междублоковите пространства, с цел защита от прах и газове и недопускане влошаване състоянието на зелените площи- През 2020 г. са възстановени и поддържани 707 452 м^2 зелени площи, в т. ч. паркове, градини, междублокови пространства и др. Прогнозната единична стойност е 1 135 лв./ м^2.

S Bl_Sh_Tr_a_7- При провеждане на обществени поръчки, търгове за транспортни услуги и закупуване на транспортни средства в обществения транспорт да се въведе задължително изискване към превозните средства, които да покриват най-малко стандарт за вредни емисии ЕВРО 5- Проведена е една процедура по ЗОП и през 2019 г. всички автобуси от градския транспорт движещи се на територията на Благоевград са със стандарт ЕВРО 5. През 2020 г. не са провеждани такива процедури;

S Bl_ Lt _Dh_a_4- Проучване и при необходимост поставяне на нови автоматични станции за контрол на КАВ в рискови райони на общината- През 2020 г. е поставена една такава станция в рисков район;

S Bl_Lt_Tr_t_6- Изграждане на велоалеи на територията на община Благоевград. През 2020 г. няма изградени нови велоалеи. Община Благоевград има изградени велоалеи с обща дължина 2 538 м.

През 2021 г. РИОСВ- Благоевград ще продължи да осъществява контрол по изпълнение на заложените мерки в Актуализираната общинска програма за качество на атмосферния въздух и достигане на установените норми на фини прахови частици (ФПЧ10) и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) на територията на община Благоевград, с период на действие 2019- 2023 г.

През 2020 г. е проведено измерване на качеството на атмосферния въздух с мобилна автоматична станция (МАС) на ИАОС- София, в гр. Разлог, определен като „зона“ от

Район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) Югозападен, съгласно утвърден годишен график от Министъра на околната среда и водите. Измерванията са извършени в продължение на *58 денонощия,* съгласно Наредба №12/2010 г. за норми за серен диоксид, азотен оксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (ДВ бр. 58/2010 г.). По смисъла на раздел I от Приложение №8 към чл. 13, т. 2 и чл. 22, т. 2 от Наредбата, отнасящ се за целите за качество на данните, към индикативните измервания за КАВ се поставя изискването за минимален времеви обхват от 14 % в рамките на една календарна година- измерването е на случаен принцип в продължение на 8 седмици равномерно разпределени през годината. МАС - София е извършила измервания на следните показатели: ФПЧ10, серен диоксид, азотни оксиди (азотен оксид и азотен диоксид), въглероден оксид, озон, сероводород и метеорологични параметри - посока и скорост на вятъра, температура на въздуха, относителна влажност, налягане. Не са регистрирани превишения на приложимите норми за КАВ за измерените газообразни замърсители: серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, озон. По отношение на ФПЧ10 са регистрирани 12 бр. превишения на среднодененощната норма (СДН 50 ^g/m^3)- над 20 % от всички измерени стойности. Изискването на Наредба №12/2010 г. (ДВ бр. 58/2010 г., с изм. и доп.) за оценяване спазването на СДН е нормата да не се превишава повече от 35 дни за календарна година- при постоянни измервания, при индикативни измервания на случаен принцип- нивото на ФПЧ10 при 90,4-тия персентил, да не превишава СДН (съгласно Приложение №8, т. I.1 към Наредбата).

Проведеният анализ на представените от ИАОС- София резултати от горепосочените измервания на ФПЧ10, показва ниво при 90,4-тия персентил 63.02 ^g/m^3, което надхвърля нормата от 50 ^g/m^3. Изискването 90,4 % от измерените през годината среднодененощни нива да не превишават нормата не е спазено за 2020 г. В тази връзка, на община Разлог предстои разработване на общинска програма по чл. 27 от ЗЧАВ, за подобряване на качеството на атмосферния въздух.

Източници на емисии, контролирани съгласно изискванията на ЗЧАВ, ЗООС и подзаконовите нормативни документи на територията на РИОСВ - Благоевград.

Контролът на обекти и дейности с неподвижни източници на емисии в атмосферния въздух обхваща около 100 обекта с над 170 неподвижни източници на емисии. Всички работещи обекти са обхванати в план за контролната дейност, като предвид техния брой и разпоредбите на чл. 25, ал. 3 от ЗЧАВ, обектите се проверяват най - малко веднъж на две години.

През 2020 г. от планувaните общо 127 бр. проверки по Закона за чистотата на атмосферния въздух са извършени 110 броя. Съгласно чл. 9г, ал. 2 от Закона за чистотата на атмосферния въздух са извършени регистрации на общо 3 броя нови СГИ, с оператори ЕТ „Елимекс - Иван Радевски”, експлоатиращ предприятие за производство на столове в гр. Банско, „Филипополис - РК“ ООД, експлодиращ предприятие за производство на имитиращи млечни продукти в гр. Разлог, и „Евро мийт енд милк“ ЕООД, експлоатиращ предприятие за месни и млечни продукти в гр. Кочериново. Съставени са общо 6 бр. АУАН по Закона за чистотата на атмосферния въздух. Проверени са следните източници на емисии:

- *S* горивни и технологични неподвижни източници на емисии на неорганични замърсители (SO2, NOx, CO и прах);
- *S* неподвижни източници на емисии на летливи органични съединения (ЛОС) в разтворители;
- *S* източници на емисии на озоноразрушаващи вещества и флуорирани парникови газове;
- *S* източници на ЛОС от бензини (бензиностанции и петролни бази);
- *S* производители, вносители, търговци и различни категории потребители на бои, лакове и авторепаратурни продукти, съдържащи ЛОС;
- *S* обекти с неорганизирани източници на емисии, с цел ограничаването им.

Извършвани са и проверки по жалби и сигнали, проверки за последващ контрол, проверки за съставяне на констативни протоколи за превишение на нормите за допустими емисии, с цел налагане на санкции.

В сравнение с предходната година, броят на извършените проверки се е запазил приблизително еднакъв.

През 2020 г. са проведени измервания на 79 броя неподвижни източници на емисии в общо 45 броя обекти, в това число :

- *S* 6 бр. източници в 4 бр. обекти, при контролни планови измервания;
- *S* 2 бр. източници в 2 бр. обекти, при контролни извънпланови планови измервания (по сигнали);
- *S* 71 източника в 39 броя обекти с проведени собствени периодични измервания (СПИ), чрез възлагане на акредитирани лаборатории.

Съгласно утвърдения график от министъра на ОСВ са извършени контролни измервания на 4 бр. обекти (от 6 бр. точки за вземане на проби) - „Мултитруп“ ООД, гр. Петрич, „Калър Бокс“ ЕООД, гр. Благоевград, „Зенит -357“ ЕООД, с. Елешница, общ. Разлог и

„Албрек“ ЕООД, с. Мурсалево, общ. Кочериново, експлоатиращи инсталации за производство на пелети.

Въз основа на резултатите от проведените контролни измервания, показващи превишения на нормите за допустими емисии по показател прахообразни вещества, на „Мултитруп“ ООД, гр. Петрич, „Калър Бокс“ ЕООД, гр. Благоевград са наложени текущи месечни санкции по реда на чл. 69 от ЗООС.

Във връзка с постъпили сигнали/жалби за замърсяване на атмосферния въздух са извършени контролни измервания на емисиите на вредни вещества и съответно са наложени текущи месечни санкции по реда на чл. 69 от ЗООС на:

- „Рубин 08” ООД, гр. Благоевград, експлоатиращ котел тип ПКМ 4,5, изгарящ биомаса (слънчогледови люспи), с номинална топлинна мощност 2.8 MW, към инсталация за производство на електрическа енергия - за превишение на НДЕ по контролираните показатели „прах“ и „въглероден оксид“;
- „Джи Ти Ай - Компютри” ЕООД, експлоатиращ Цех за производство на пелети в с. Огняново, общ. Гърмен - за превишение на НДЕ по показател „прахообразни вещества“.

През 2020 г. пет обекта с неподвижни източници на емисии на територията на **община Благоевград** са представили доклади от извършени СПИ:

- „Мебелфаб“ АД, гр. Благоевград и „Леско“ ЕООД, с. Бело поле, експлоатиращи горивни източници на твърдо гориво (дървесна биомаса);
- „Струматекс“ АД, гр. Благоевград, експлоатиращ котел на природен газ с топлинна мощност 6.0 MW;
- „Пиринстройинженеринг“ ЕАД, ТСИ „Логодаж“ в землището на с. Логодаж;
- „Монеа манифекчъринг“ ООД, гр. Благоевград с 1 бр. източник за отвеждане на емисиите от летливи органични съединения (ЛОС) след камера за нанасяне на покрития върху метални и пластмасови повърхности.

На територията на **община Симитли** СПИ са представени от 6 бр. промишлени източници:

- „Марели Системс“ ЕООД, гр. Симитли (2 бр. изпускащи устройства за отвеждане на емисиите от ЛОС след камери за нанасяне на покрития върху метални повърхности);
- „Съни - Тера 2007“ АД и „Еко Тех - 2011“ ЕООД, експлоатиращи инсталации за производство на пелети;
- „Фурнир - пласт“ ЕООД, експлоатиращ котел тип ПКМ 4,0 с предкамера с топлинна мощност 2.3MW, изгарящ на твърдо гориво (дървесни отпадъци);
- „Пиринстройинженеринг“ ЕАД, Асфалтосмесителна инсталация, разположена в

земл. на с. Железница;

- „Шаркол“ ЕООД, с. Крупник, инсталация за производство на дървени въглища.

На територията на **община Петрич и община Сандански** са извършени СПИ от общо 16 обекта:

- „Метикс“ ООД, „Рива 21“ АД, „КИИГ“ ЕООД, „Стримона строй“ ЕООД и „Фрина - КМ“ ЕООД, гр. Петрич, „Евро Доор“ ООД, с. Рупите, „Опус 44“ ООД, с. Марикостиново, „Мебели дизайн импорт експорт“ ‘ ООД, с. Склаве, общ. Сандански, експлоатиращи инсталации (камери) за нанасяне на покрития, източници на емисиите от ЛОС;
- „Треска“ ЕООД, с. Ключ и „Мултитруп“ ООД, с. Кърналово, експлоатиращи инсталации за производство на пелети;
- „Булгарконсерв Рупите“ ООД, с. Рупите, „Биляна Нитуеър“ ЕООД, гр. Петрич, „КРЕ“ ЕООД, с. Катунци, общ. Сандански, експлоатиращи горивни източници, изгарящи природен газ и „Либера Естейт“ ООД, земл. с. Хотово, общ. Сандански, експлоатиращ водогреен котел на твърдо гориво (дървесни пелети);
- „Беласица“ АД, гр. Петрич - експлоатиращ леярски участък с 1 бр. изпускащо устройство след индукционна леярска пещ, кокил - машина и камина за охлаждане на отливки;
- „Булгартрансгаз“ ЕАД, Компресорна станция „Петрич“ с 3 бр. ГТКА;

През 2020 г. на територията на **община Разлог, община Банско и община Якоруда** резултати от СПИ (4 броя доклади) са представени от общо 4 оператори на обекти с неподвижни източници на емисии, а именно:

- „Пирин пеллет“ ЕООД, гр. Разлог и „Ууд мастер“ ЕООД, гр. София, експлоатиращи цехове за производство на пелети, разположени съответно в гр. Разлог и в гр. Якоруда;
- „ЗТА“ АД, гр. Банско (1 бр. въздуховод след скрубер за очистване на емисиите от участък „Пасивация“ - автоматична и ръчна линия за отлагане на метални покрития);
- ЕТ “Елимекс - Иван Радевски“, гр. Троян - Цех за производство на столове от масивна дървесина, гр. Банско, експлоатиращ инсталация за нанасяне на покрития върху дървени повърхности, източник на ЛОС, и котел ПКМ 6.5, с номинална топлинна мощност 2.0 MW, изгарящ дървесни отпадъци. Котелът, представляващ нова СГИ е регистриран, съгласно чл. 9г, ал. 2 от Закона за чистотата на атмосферния въздух.

На територията на **община Гоце Делчев 3 бр.** са представени доклади от извършени СПИ от следните обекти:

- „Галвани“ ЕООД, гр. Гоце Делчев, експлоатиращ инсталация за отлагане на покрития (повърхностна обработка на детайли - байцване със солна киселина) в участък IV от Цех „Галваничен“;
- „ХМЦ“ АД, гр. Пловдив, експлоатиращ котел с мощност 1.0 MW на твърдо гориво - дървесни отпадъци, разположен в база за дървообработване в гр. Гоце Делчев, и „Орбел 2001“ АД, гр. Гоце Делчев, експлоатиращ котел на дизелово гориво, с номинална топлинна мощност 1.2 MW.

На територията на **община Гърмен и община Хаджидимово** доклади от собствени периодични измервания са представени от три дружества:

- „Джи Ти Ай Компютри“ ЕООД, гр. София, експлоатиращ инсталация за производство на пелети, разположена в с. Огняново, общ. Гърмен;
- „Балксо“ ООД, с. Копривлен, общ. Хаджидимово, 3 бр. източника на емисиите от ЛОС (след 2 бр. камери за нанасяне на покрития върху дървени повърхности и 1 бр. след сушилно помещение);
- „Агроланд“ ООД, гр. Хаджидимово, експлоатиращ котел на твърдо гориво (дървесна биомаса), с номинална топлинна мощност 1,061 MW.

На територията на **община Кочериново** са представени 2 бр. доклади от извършени СПИ на емисиите на вредни вещества, изпускани от инсталации за производство на пелети, експлоатирани от „Ламкор -2“ ООД, с. Мурсалево и „Албрек“ ЕООД, с. Мурсалево.

Като цяло анализът на резултатите от извършените собствени периодични измервания показва спазване на нормите за допустими емисии, като при 7 от обектите с неподвижни източници са установения превишения на НДЕ по определени показатели. По реда на чл. 69 от ЗООС са наложени текущи месечни санкции на пет дружества:

V „Ууд мастер“ ЕООД, гр. София, Цех за производство на пелети, находящ се в гр. Якоруда - за установено превишение на НДЕ по показател „въглероден оксид“ след котел на твърдо гориво, захранващ с топлоносител сушилня с индиректен контакт към инсталацията за производство на пелети. Поради преустановяване на производствената дейност на обекта за неопределено време, наложената текуща месечна санкцията на Ууд мастер“ ЕООД е временно спряна.

V „Съни - Тера 2007“ АД, Цех за производство на пелети, местност „Орловец“, с. Крупник, общ. Симитли - установени превишения на НДЕ по показател „прахообразни вещества“ от 2 бр. изпускащи устройства след циклонна сушилня с индиректен контакт за сушене на дървесни трици към инсталацията за производство на пелети. Впоследствие,

поради демонтаж на инсталацията и преустановяване дейността на дружеството, наложената санкция е отменена със Заповед на Директора на РИОСВ - Благоевград.

V „Булгартрансгаз“ ЕАД, гр. София - превишение на НДЕ по показател „въглероден оксид“, изпускан от експлоатираните ГТКА №1 и ГТКА №2 на територията на Компресорна станция „Петрич“.

S „Мебелфаб“ АД, гр. Благоевград - превишение на НДЕ по показатели „въглероден оксид“ и „прах“ от котел тип “EKY/S 500” с топлинна мощност 581,5 kW, изгарящ твърдо гориво (дървесни отпадъци и пелети).

S „Фурнир - пласт“ ЕООД, гр. Симитли - превишение на НДЕ по показател „въглероден оксид“ от котел тип ПКМ 4,0 с предкамера, изгарящ твърдо гориво (дърва и дървесни отпадъци).

На останалите две дружества „Джи Ти Ай Компютри“ ЕООД, с. Огняново и Албрек“ ЕООД, с. Мурсалево, експлоатиращи инсталации за производство на пелети, за които от проведените СПИ са установени минимални превишения на НДЕ по показател „прахообразни вещества“, санкции не са наложени поради получен минимален размер.

Относно неспазване изискванията за провеждане на собствени периодични измервания през 2020 г. са съставени 3 бр. АУАН по Закона за чистотата на атмосферния въздух, на именно:

- „АБ Кафтанови” ООД, гр. Сандански, експлоатиращ 5 бр. котли, изгарящи твърдо гориво (дърва и въглища) за отопление на оранжериен комплекс в землището на с. Ново Делчево, общ. Сандански;
- „Зенит - 357“ ЕООД, експлоатиращ инсталация за производство на пелети в с. Елешница, общ. Разлог;
- „Корона - ИМ“ ЕООД, гр. Белица - на управителя на дружеството е съставен АУАН за неизпълнение на предписание за провеждане на СПИ на емисиите на вредни вещества, изпускани от експлоатираната инсталация за производство на пелети.

Предприятията, попадащи в обхвата на чл. 34, ал. 2 от Закона за изменение на климата и имащи издадено Разрешително за емисии на парникови газове /РЕПГ/ в териториалния обхват на РИОСВ- Благоевград към 31.12.2020 г. са общо 2 („Булгартрансгаз” ЕАД, гр. София за обект: Компресорна станция - Петрич и „Благоевград БТ” АД, гр. Благоевград, за горивна инсталация с номинална топлинна мощност 28 MW във Фабрика за производство на тютюневи изделия, гр. Благоевград).

В съответствие с нормативните изисквания се извършва контрол на дейности свързани с източници на емисии на летливи органични съединения (ЛОС) във въздуха. Основно тези

дейности са :

S дистрибуция на бензини (бензиностанции и терминали);

S предприятия, използващи органични разтворители в процеса на производство (дейности по нанасяне на покрития, производство на обувки, нанасяне на слепващи покрития, химически чистения и др.);

S употреба и дистрибуция на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти със съдържание на ЛОС по-високо от установените норми ;

S автомобилния транспорт;

В присъствието на азотни окиси и слънчева светлина летливите органични съединения, действат като катализатор за образуването на приземен озон, или т.н. "лош озон". Приземният озон е агресивен спрямо живата тъкан при хората, растенията и животните, и следователно опасен за човешкото здраве и околната среда при наднорменото му съдържание близо до повърхността на земята.

Някои ЛОС са считани за парникови газове, водещи до затопляне повърхността на земята и изменение на глобалния климат. Халогенираните ЛОС също могат да допринасят за разрушаването на стратосферния озон.

Контрол на обекти и дейности с летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини (Наредба №16/1999 г.).

Това са бензиностанциите, петролните бази и терминалите, които представляват неподвижни източници на емисии на летливи органични съединения, които се съдържат в различните марки бензини. Допустимите норми на емисии от съответните съоръжения, както и техническите изисквания на които трябва да отговарят са регламентирани в Наредба №16/1999 г.

За бензиностанциите улавянето и задържането на газовата фаза (емисиите на ЛОС) се разделя на:

S Фаза I - при нея се улавят емисиите от бензиновите пари при пълнене на резервоарите на бензиностанциите;

S Фаза II- при нея се улавят изпаренията от гърловините на автомобилните резервоари при зареждането им с гориво на бензиностанциите.

Изпаренията при зареждането на подземните резервоари (фаза I) представляват до 80% от общото количество въглеводородни пари емитирани при експлоатацията на една бензиностанция. Улавянето на парите се осъществява чрез специална тръбна връзка между бензиновоза и резервоара, осигуряваща връщането на 85 до 90% от

въглеводородните пари от резервоара в цистерната на автовоза.

Изпарения при пълнене на автомобилни резервоари с бензини (фаза II). Инсталирането и пускането в експлоатация на техническото оборудване за улавяне на тази фаза осигурява връщането на въглеводородните пари, получени при зареждането на резервоарите на автомобилите с гориво от бензиностанциите.

Добрата ефективност на системите за улавяне и регенериране на парите осигурява ниски загуби от горива при зареждане и има положителен ефект при намаляване на замърсяването на приземния въздух.

Всички бензиностанции попадащи в териториалния обхват на РИОСВ - Благоевград - 119 бр. са приведени в съответствие с изискванията на Наредба № 16/1999 г. - етап I, относно прилагане на техническите изисквания към съоръженията за съхранение, товарене, разтоварване и превоз на бензини, с цел намаляване и предотвратяване изпускането на емисии на ЛОС в атмосферния въздух. През 2020 г. са извършени 20 бр. проверки на бензиностанции във връзка със спазване на изискванията на Наредба № 16, по отношение на Етап II на улавяне на бензиновите пари (УБП), от резервоара за гориво на МПС по време на зареждането. Резултатите от проверките, както и постъпилата информация в РИОСВ- Благоевград от оторизираните фирми, показват че операторите спазват изискванията за извършване на проверки за ефективността на улавяне на УБП на системите.

Съгласно Наредба №16/1999 г. на територията на РИОСВ - Благоевград е разположен и се контролира един терминал за съхранение на бензини, който отговаря на всички изисквания - оборудван е с площадки за дънно пълнене и инсталация за регенерация на бензиновите пари (VRU).

Контрол на обекти, осъществяващи дейности с употреба на летливи органични съединения (ЛОС) в разтворители (Наредба №7/2003 г.)

Основни източници на емисии от летливи органични съединения (ЛОС) в атмосферния въздух са промишлени предприятия и обекти от сферата на обслужването, чиято дейност е свързана с употреба на органични разтворители. Извършващите такива дейности са длъжни да декларират консумацията на органични разтворители след края на всяка календарна година в нормативно определен срок. През 2020 г. са извършени 16 бр. планови проверки и една извънредна проверка на обект - Цех за производство на мебели, находящ се в гр. Банско, м. „Забиница“, експлоатиран от „Неокласик“ ЕООД, гр. Костинброд. За неизпълнение на дадено предписание за монтиране на камера за нанасяне на покрития върху дървени повърхности, снабдена с необходимите пречиствателни

съоръжения, на управителя на „Неокласик“ ЕООД е съставен АУАН. При всички останали проверки не са констатирани нарушения на изискванията на Наредба № 7/2003 г. Общият брой на инсталациите, регистрирани на територията на РИОСВ Благоевград, извършващи дейности от обхвата на Наредба № 7/2003 г. с употреба на органични разтворители към 31.12.2020 г. е 85. В изпълнение на нормативните изисквания седем броя оператори на инсталации за химическо чистене („Боркат” ООД, „Свежест - 4“ ЕООД, “БТМ+” ООД, “МИГ - 76” ЕООД, ЕТ ”Медур - Георги Димитров“, „Дим. Артекстил“ ООД и „Кобуров и синове“ ЕООД), са представили Планове за управление на разтворителите (ПУР) за 2019 г., доказващи спазването на регламентираната норма за общи емисии (НОЕ) за дейност „Химическо чистене“.

За всички останали регистрирани инсталации, операторите са декларирали консумация на органични разтворители под праговите стойности за консумация на разтворители (ПСКР), определени за конкретните дейности.

В резултат на извършени проверки, дадени предписания и изпълнение на мерките, заложени в Плановете за управление на разтворителите, се наблюдава тенденция към употреба на продукти, съдържащи органични разтворители и увеличаване на делът на продукти на водна основа.

Представени са и са анализирани 12 бр. доклади за извършени собствени периодични измервания на емисиите на летливи органични съединения (ЛОС), определени като общ въглерод от общо 19 бр. точки за вземане на проби на следните обекти:

S „Марели Системс“ ЕООД, гр. Симитли с основна дейност производство на отоплителни инсталации на пелети - инсталация за нанасяне на покрития върху метални повърхности (2 бр. точки);

S „Метикс“ ЕООД, гр. Петрич с основна дейност производство на електрически табла и комплектни трансформаторни постове - инсталация за нанасяне на покрития върху метални повърхности (2 бр. точки);

S „Монеа манифекчъринг“ ООД, гр. Благоевград, извършваща дейност ремонт на употребявани стартери и алтернатори и сглобяване на нови - 1 бр. точка за ЛОС след камера за нанасяне на покрития;

S „Фрина - КМ“ ЕООД, гр. Петрич с основна дейност производство на мебели - инсталация за нанасяне на покрития върху дървени повърхности (1 бр. точки);

S „Евро доор“ ООД, с. Рупите, общ. Петрич с основна дейност производство на врати - инсталация за нанасяне на покрития върху дървени повърхности (1 бр. точки);

S „Опус 44“ ООД, с. Марикостиново, общ. Петрич с основна дейност производство на

кухненски мебели - инсталация за нанасяне на покрития върху дървени повърхности (1 бр. точка);

S „КИИГ“ ЕООД, гр. Петрич с основна дейност производство на метални изделия - инсталация за нанасяне на покрития върху метални повърхности (1 бр. точка);

S „Рива 21“ АД, гр. Петрич с основна дейност производство на столове - общо 3 бр. точки след инсталации за нанасяне на покрития върху дървени повърхности, разположени на две производствени площадки;

S „Стримона строй“ ЕООД, гр. Петрич с основна дейност производство на едрогабаритни метални конструкции - хале за нанасяне на покрития върху метални повърхности (1 бр. точка);

S „Мебели дизайн импорт експорт“ ООД, с. Склаве, общ. Сандански с основна дейност производство на мебели - инсталация за нанасяне на покрития върху дървени повърхности (1 бр. точка);

S ЕТ „Елимекс - Иван Радевски“, гр. Банско с основна дейност производство на столове от масивна дървесина- инсталация за нанасяне на покрития върху дървени повърхности (2 бр. точки);

S „Балксо“ ООД, с. Копривлен, общ. Хаджидимово с основна дейност производство на мебели - инсталация за нанасяне на покрития върху дървени повърхности (3 бр. точки).

Резултатите от измерванията на всички обекти показват спазване на нормите за допустими емисии, поради което не са предприети административнонаказателни мерки.

Достъпът до обществена информация за инсталациите, свързана с прилагането на Наредба № 7/2003 г. се осигурява чрез поддържаната от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) база данни. Регистърът на инсталациите се намира на интернет адрес:

http://eea.govemment.bg/regiaoslospub/a1eea/eeascr101InfoPubIs.isf

Съгласно чл.30л от Закона за чистотата на атмосферния въздух, всички оператори, извършващи дейности с употреба на органични разтворители, независимо от консумацията, са имали задължение да извършат регистрация на инсталациите в срок до 20.12.2013 г. През 2020 г. са извършени 10 бр. регистрации по чл. 30л от Закона за чистотата на атмосферния въздух (3 бр. свързани с регистриране на нови инсталации, извършващи дейности по Приложение № 1 от Наредба № 7/2003 г. (ДВ бр. 96/2003 г.), и 7 бр. свързани с промяна в обстоятелствата на действащи инсталации. Съгласно чл. 30л, ал. 19 от ЗЧАВ са издадени е 4 бр. Заповеди на директора на РИОСВ - Благоевград за заличаване на инсталации от регистъра за ЛОС.

Контрол на обекти, за производство, търговия или употреба на определени бои, лакове и

авторепаратурни продукти, органични съединения (Наредба по чл 11а от ЗЧАВ, приета с ПМС №40/23.02.2007 г.)

В съответствие с изискванията на Наредбата за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при употреба на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, РИОСВ - Благоевград извършва контрол на лица, регистрирани по Търговския закон, които пускат на пазара и употребяват продукти за нанасяне на покрития - бои, лакове, латекси, грундове, байцове, авторепаратурни продукти, както и на лица, които употребяват такива продукти със съдържание на ЛОС, по-високо от установеното.

Наредбата се отнася както за продукти на основата на органични разтворители, така и за продукти на водна основа, използвани за сгради и техни повърхности и принадлежности, за свързаните с тях съоръжения, както и за продуктите за пребоядисване на автомобили.

Извършените 8 бр. проверки през 2020 г. на вносители, производители и търговци на едро и дребно на бои, лакове и авторепаратурни продукти, показват спазване на изискванията по отношение на етикетиране и максимално допустимо съдържание на ЛОС.

Задължените лица по Наредбата са длъжни да представят ежегодно в срок до 31 март в РИОСВ- Благоевград информация за количествата пуснати на пазара продукти през предходната календарна година.

Информацията относно прилагането на Наредбата за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при употреба на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти се поддържа от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) в информационната система с база данни.

Контрол и управление на веществата, нарушаващи озоновия слой и някои флуорирани парникови газове (Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) №1005/2009 относно веществата, които нарушават озоновия слой и Регламент (ЕС) №517/2014 - Благоевград осъществява контрол и наблюдение в обекти, които извършват ремонт и поддръжка на хладилни, климатични и термопомпени системи, както и на оператори на такова оборудване, експлоатирано в производствени и други обекти. През 2021 г. броят на подлежащите на контрол стационарни инсталации, съдържащи хладилни агенти е достигнал 1166. Сравнено с 2020 г. броят на инсталациите е нараснал с около 4 %. Също така са регистрирани 10 юридически лица, които са извършвали дейности по проверки за течове, поддръжка, ремонт и сервизиране на хладилно, климатично и термопомпено оборудване.

Основните задължения на операторите на климатични, хладилни и термопомпени

инсталации, съдържащи хладилни агенти класифицирани като озонразрушаващи вещества или флуорирани парникови газове, произтичащи от действащата нормативна уредба са:

S да се регистрират в РИОСВ всички климатични и хладилни инсталации, термопомпи и пожарогасителни инсталации, подлежащи на контрол, класифицирани като озонразрушаващи вещества или флуорирани парникови газове ;

S да се извършват проверки за течове с честота съгласно чл. 4 от Регламент (ЕС) № 517/2014 и чл. 23, т.2 от Регламент (ЕО) № 1005/2009, и се водят за всяка една климатична или хладилна инсталация поотделно "досие на системата", съгласно образец;

S задължителните проверки за течове, извличане, поддръжка или сервизно обслужване, включително и презареждане на хладилно, климатично и термопомпено оборудване на флуорирани парникови газове и озонразрушаващи вещества да се извършва от сертифицирани лица (фирми или техници), притежаващи документ за правоспособност, издаден от Българска браншова камара по машиностроене;

S ежегодно до 15 февруари на текущата година да се представят в РИОСВ Благоевград годишни отчети, съгласно изискванията на Наредба №1/2017 г. за реда и начина за обучение и издаване на документи за правоспособност на лица, извършващи дейности с оборудване, съдържащо флуорсъдържащи парникови газове, както и за документирането и отчитането на емисиите на флуорсъдържащите парникови газове и Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕС) № 1005/2009

S при проверка на място да се осигурява свободен достъп до проверяваните обекти, инсталации и документи (досиета, договори за извършена услуга и съответните разходни документи, копие от документ за правоспособност на съответните сертифицирани лица), с цел установяване съответствието на съоръженията с нормативните изисквания.

Операторите на хладилно, климатично и/или термопомпено оборудване, заредено с R-22, в количество от 3 kg до 30 kg са запознати с мерките, които е необходимо да се предприемат за извличане на контролираното вещество с цел обезвреждане му, във връзка с влязлата в сила от 01.01.2015 г. пълна забрана за употребата и/или пускането на пазара на ненапълно халогенирани хлорфлуорвъглеводороди (HCFC) - фреон R22, включително забрана за употреба и/или пускането на пазара в рециклиран и/или регенериран вид, в съответствие с разпоредбите на чл. 5 и чл. 11, параграфи 3 и 4 на Регламент (ЕО) №1005/2009 за веществата, които нарушават озоновия слой. Продължава тенденцията за замяна на озоноразрушаващите вещества в хладилните и климатични инсталации с флуорирани парникови газове. Осъществява се контрол във връзка с пълната забрана от 01.01.2015 г. за пускане на пазара и използване на ненапълно халогенирани

хлорфлуорвъглеводороди (HCFC) и се изисква необходимата документацията, свързана с извеждането от употреба на контролираните вещества.

Приоритетно се извършва контрол на ползватели на R-404A/ R-507A и оператори на хладилно оборудване, със зареден хладилен агент R-404A/ R- 507A в количества от 10 kg или повече във връзка е влязлата в сила от 1 януари 2020 г. забрана за употреба на свежи флуорсъдържащи парникови газове, с потенциал на глобално затопляне от 2500 или повече, в хладилно оборудване с количество на зареждане от 40t CO2 eq или повече.

В изпълнение на изискванията на чл. 17 от ЗЧАВ, респективно Наредбите по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 г. за веществата, нарушаващи озоновия слой и Регламент (ЕС) № 517/2014 за флуорсъдържащите газове и за отмяната на Регламент (ЕО) № 842/2006, са извършени 52 броя проверки.

Като цяло операторите спазват нормативните изисквания - водят досиета на системите, спазват изискванията за периодичност на извършване на проверките за херметичност/течове. Проверките се извършват от лица, притежаващи документи за правоспобност, издадени от Българска браншова камара по машиностроене. Дадените 21 броя предписания за допълнителна информация и актуализация на наличната на обектите документация са изпълнени в указаните от експертите на инспекцията срокове.

Във връзка с установени нарушения на две от дружествата са съставени АУАН, а именно:

- „Винарска изба Вила Мелник“ ООД, с. Хърсово, общ. Сандански - за неводене на досиета на системите за експлоатираното на обекта стационарно хладилно и климатично оборудване, съдържащо над 5 тона CO2 еквивалент флуорсъдържащи парникови газове и подлежащо на контрол чрез проверки за течове;

- „Биляна Нитуеър“ ЕООД, гр. Петрич - предприятие за производство на трикотажни изделия - за неосигуряване извършването на проверки за течове с нормативно изискуемата честота на експлоатираното на обекта стационарно климатично оборудване.

Резултатите от контрола се събират целогодишно, обработват, анализират и обобщават в годишни отчети във връзка с прилагане на Регламент (ЕС) №517/2014 на Европейския парламент и на Съвета за флуорсъдържащите парникови газове и за отмяна на Регламент (ЕО) №842/2006 и Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 относно веществата които нарушават озоновия слой.

3. Кратка обобщена оценка за качеството на атмосферния въздух на територията, контролирана от РИОСВ - Благоевград

От изложеното до тук, могат да се направят следните заключения за състоянието на атмосферния въздух:

S За първи път през 2019 г. качеството на атмосферния въздух не е нарушено по показател ФПЧ10 - при допустими 35 бр. превишения са регистрирания брой е 33 бр. През 2020 г. отново регистрирания брой превишения на ФПЧ10 (48 бр.) е над допустимия, което се дължи основно на по-неблагоприятните метеорологични условия за резсейване през зимните месеци .

S Газифицирането на цялата област ще намали емисиите на вредни вещества, отделяни в приземния слой от горивните процеси в промишлеността и в бита.

S През 2020 г. на територията контролирана от РИОСВ- Благоевград са обхванати за текущ контрол, включително чрез задължаване за провеждане на собствен мониторинг всички по- съществени неподвижни източници на емисии. При промишлените източници не са констатирани съществени превишения на нормите за допустими емисии.от ИАОС.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладване в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда,изготвян от ИАОС.

4. Анализ на здравното състояние на населението в Благоевградска област

4.1. Демографски показатели

По данни на НСИ, към 31.12.2020 г. населението на Благоевградска област е 301 138 души, което представлява 4.35% от населението на страната и поставя областта на 6-то място по относителен дял на населението. Запазва се тенденцията за намаляване на населението в областта в последните три години, характерна и за страната (**виж. Фиг.1.).**

Табл.1 Население на област Благоевград към 31.12. – (за тригодишен период)

Год.	Население в областта - общо	мъже	Отн.. дял	жени	Отн. дял	В градо-вете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2018	305123	148542	48.68	156581	51.31	183143	60.02	121980	39.97
2019	302694	147231	48.64	155463	51.36	182137	60.17	120557	39.83
2020	301138	146369	48.61	154769	51.39	181513	60.28	119625	39.72

Раждаемост

За наблюдавания период раждаемостта в Благоевградска област, въпреки известни колебания през първите шест години, постепенно се покачва и през 2009 г. достига 10,9 на хиляда при 10,7 на хиляда за страната. За периода 2010 г. - 2017 г. се запазва тенденцията показателите за областта да бъдат близки с тези за страната. През 2019 г. стойностите за

областта (9.2) се увеличават с тези за страната, а през 2020 г. тенденцията е 8,8 за областта, а за страната е 8, 5 (**виж. Фиг.1. и Фиг.2.).**

Фиг. 1 Раждаемост в област Благоевград и страната (на 1000)

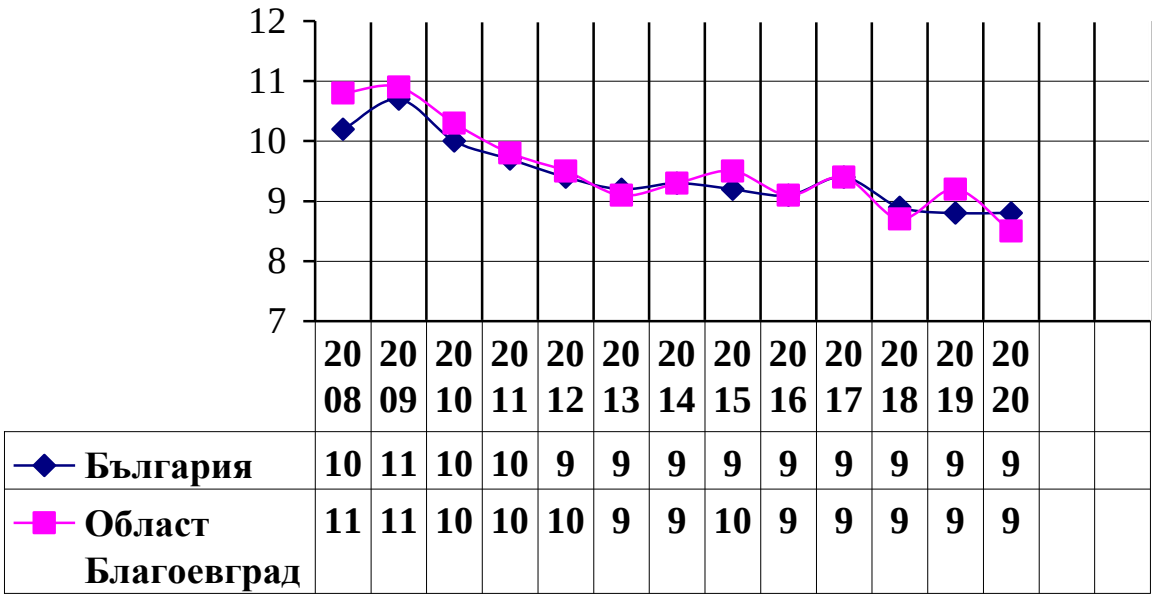

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
България	10	11	10	10	9	9	9	9	9	9	9	9	9		
Област Благоевград	11	11	10	10	10	9	9	10	9	9	9	9	9		

Смъртност

През последните десет години графиката на смъртността в Благоевградска област показва тенденции към леко завишаване 11,3 – 13,3 на хиляда. Като до 2018 година се наблюдава завишаване стойностите на смъртните случаи в областта – 13,29 на хиляда души население (умрели 4 056 лица), при 15,4% за цялата страна със 108 526 регистрирани смъртни случая. През 2019 г. се наблюдаво – 13,3 на хиляда души население (умрели 4054), при 15,5 за цялата страна със 108 083 регистрирани смъртни случая. За 2020 г. се наблюдава увеличение на смъртността – 14,7 на хиляда души население (умрели 4963), при 18,0 за цялата страна със 124 735 регистрирани смъртни случая.

фиг. 2 Обща смъртност в област Благоевград и страната (на 1000)

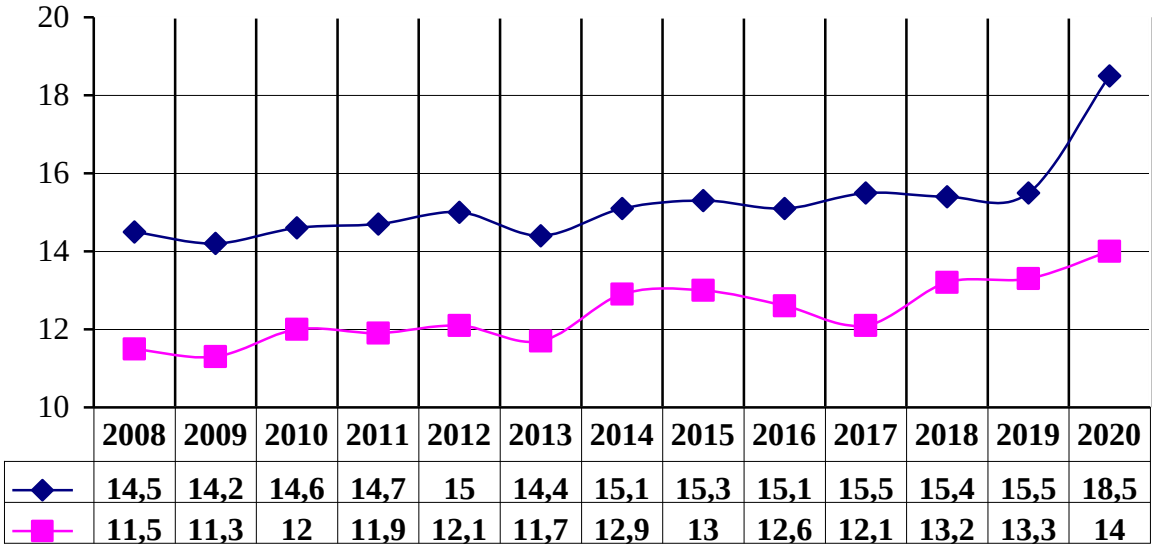

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	14,5	14,2	14,6	14,7	15	14,4	15,1	15,3	15,1	15,5	15,4	15,5	18,5
	11,5	11,3	12	11,9	12,1	11,7	12,9	13	12,6	12,1	13,2	13,3	14

Естествен прираст

Все още ниските стойности на раждаемост, засилените миграционни процеси и плавно повишаващите се показатели за обща смъртност обуславят отрицателния естествен прираст на населението в Благоевградска област през последните 10 години, но в сравнение с тези за страната стойностите са значително по-благоприятни.

През 2020 г. естествения прираст е (- 7,6) при (- 9,5) за страната в сравнение с 2019 г., когато естествения прираст за областта е (- 4,1) при (- 6,7) за страната.

Намалението на населението в областта е в резултат на отрицателния естествен прираст се дължи предимно на негативните демографски тенденции в селата.

фиг. 3. Естествен прираст

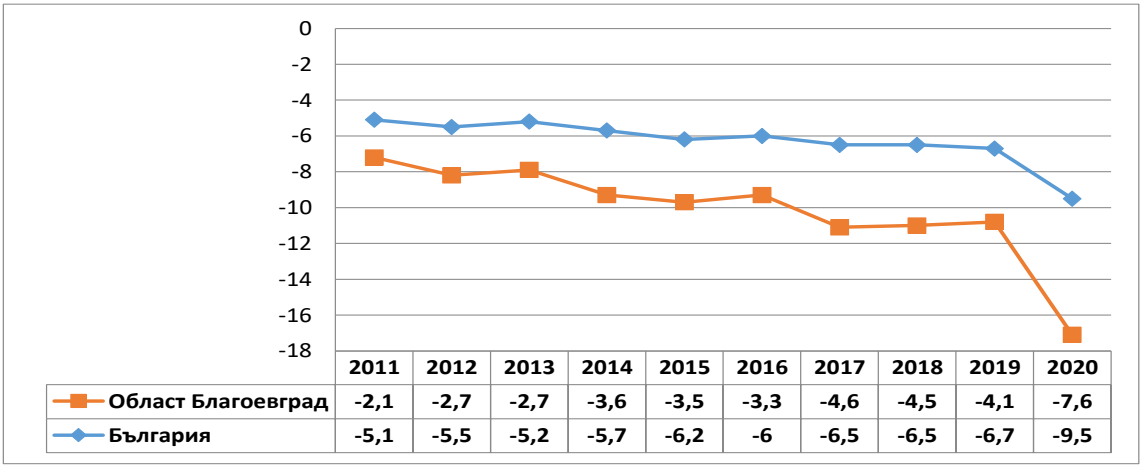

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Област Благоевград	-2,1	-2,7	-2,7	-3,6	-3,5	-3,3	-4,6	-4,5	-4,1	-7,6
България	-5,1	-5,5	-5,2	-5,7	-6,2	-6	-6,5	-6,5	-6,7	-9,5

Изводи и основни демографски проблеми, които имат пряко отношение към системата на здравеопазване и потребностите от здравни услуги са:

Анализите на демографските показатели за Благоевградска област през последните десет години показват, че е налице демографска криза, характеризираща се с депопулация. Нейните главни характеристики са все още ниската раждаемост, високата обща смъртност и миграционните процеси, които водят до отрицателен естествен прираст на населението. Поддържането на тези отрицателни стойности на естествения прираст е резултат от застаряването на населението и промените в репродуктивните му нагласи, като последните до голяма степен се дължат на ниския жизнен стандарт. Въпреки неблагоприятните тенденции, в резултат на временната миграция (пребиваващи без постоянна адресна регистрация голям брой студенти и ученици, обучаващи се в Американски университет, ЮЗУ "Неофит Рилски" и профилираните средни училища в Благоевград, както и големия туристически поток в определени населени места – курортни центрове, като Банско и Сандански) е налице временно увеличаване броя на населението. Това води до допълнително натоварване на здравната система в областта, особено структурите на ЦСМП. Гореизброените показатели за областта, сравнени с тези за страната са в по-благоприятна позиция през наблюдавания период, особено значителното снижаване на показателя детска смъртност, с изключение на показателите за детска смъртност в областта през 2020 година, когато има 8 регистрирани смъртни случая на деца под 1 година (при 301 за страната).

С цел подобряване демографските показатели на населението е необходимо да се засили наблюдението и регистрацията на здравето на гражданите с цел ранно откриване на латентни нарушения, изостряне на хронични състояния, ограничаване на предотвратимата смъртност, особено при децата до 1 година и тази от хронични неинфекциозни заболявания. Необходимо е да се улесни достъпа до първична и специализирана медицинска помощ, особено в отдалечените, труднодостъпни и слабо населени места, като се осигурят и мобилни медицински екипи.

Необходима ни е адекватна политика, целяща забавяне на негативните демографските процеси, както и стабилизирането им, да съсредоточим усилията си за подобряване на качествените характеристики на бъдещото поколение.

4.2. Заболеваемост по групи болести на дихателната система, включени в Клас X „Болести на дихателната система" на МКБ-10

Заболяемостта на детското и възрастното население от област Благоевград е проучена по МКБ -10 (международна квалификация на болестите). Данните в доклада са

предоставени от Дирекция „Медицински дейности" на РЗИ Благоевград. Отразяват първичната обръщаемост на населението за медицинска помощ към доболничните (поликлиничните) заведения в града. Наблюдавани са общата заболеваемост (първично регистрирани случаи) и някои класове болести по МКБ, които по литературни данни са повлияни в най-висока степен от рисковите фактори на околната среда.

Във връзка с обявената епидемична обстановка в страната и осигуряване на дежурства на четири контролно-пропускателни путнкта, данните за 2019 г. не са подадени на отдел „ПБПЗ". След подаването им ще можем да направим сравнението с предходната година!

Регистрирани заболявания, болестност: През 2019 г. най-голям дял от болестността за Благоевградска област се пада на **болести на дихателната система 166 428 случая /23,85%/ , болестите на органите на кръвообръщението** – регистрирани са **145 745** случая /20,88%/, следвани от болести на ухото и мастоидния израстък – 74 441 случая /10,67%/; болести на пикочо-половата система – 57 548 случая /8,25%/; болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан – 55 341 случая /7,93%/; болести на окото и придатъците му – 54 601 случая /7,83%/; някои инфекциозни и паразитни болести – 46 958 случая /6,73%/;

Новооткрити заболявания, заболеваемост: **През 2019 г. най-голям дял от заболеваемостта за Благоевградска област се пада на болестите на дихателната система – регистрирани са система 166 428 случая /23,85%/ при 167 274 случая /22,92%/ за 2018 г.,** следвани от **болестите на органите на кръвообръщението** – регистрирани са **145 745** случая /20,89%/ при 132 902 случая /18,21%/ през 2018 г., болести на ухото и мастоидния израстък – 74 441 случая /10,67%/ при 19 123 случая /2,62%/ през 2018 г.; болести на пикочо-половата система – 57 548 случая /8,25%/ при 62 270 случая /8,54%/ през 2018 г.; болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан – 55 341 случая /7,93%/ при 49 826 случая /6,83%/ през 2018г.; болести на окото и придатъците му – 54 601 случая /7,83%/ при 49 070 случая /6,73%/ през 2018 г.; някои инфекциозни и паразитни болести – 46 958 случая /6,73%/ при 46 946 случая /6,43%/ през 2018г. и други. (***виж.Табл.2 и Таб.3.)***

Табл.2. Болестност и заболеваемост сред населението в област Благоевград 2019 г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I – XIX клас	**697756**	**2305,15**		**270234**	**892,76**	

I	Някои инфекциозни и паразитни болести	46958	155,13	6,729	15957	78,33	5,90
II	Новообразувания	5179	17,10	0,745	5469	26,84	2,023
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	2455	8,11	0,35	1064	3,51	0,393
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	36481	120,52	5,228	9276	30,64	3,432
V	Психични и поведенчески разстройства	12445	41,11	1,783	3973	3,97	1,470
VI	Болести на нервната система	31807	105,079	4,55	12447	41,12	4,606
VII	Болести на окото и придатъците му	54601	180,38	7,825	21457	70,88	7,940
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	74441	245,92	10,668	11426	37,74	4,228
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	**145745**	**481,49**	**20,88**	**26024**	**85,97**	**9,630**
X	**Болести на дихателната система**	**166428**	**549,82**	**23,85**	**52094**	**172,10**	**19,277**
XI	Болести на храносмилателната система	31679	104,65	4,54	15389	50,84	5,694
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	27341	90,32	3,918	13447	44,42	4,976
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	55341	182,82	7,931	25395	83,89	9,397
XIV	Болести на пикочо-половата система	57548	190,11	8,247	24097	79,60	8,917
XV	Бременност, раждане и послеродов период	3480	11,49	0,49	1832	6,05	0,677
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	226	0,74	0,032			
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	2966	9,79	0,42	915	3,02	0,338
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	16268	53,74	2,33	8016	26,48	2,966
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	37459	123,75	5,368	21828	72,11	8,077
XX	Външни причини	37459	123,75	5,368	161	0,53	0,059
XXI	Фактори, влияещи върху здравето	418520	1382,65	59,980	28339	93,62	10,486

Забележка: Данните се получават след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за <u>извънболнична помощ</u> в областта.

Броят на хоспитализациите в лечебните заведения за болнична помощ на територията на Благоевградска област през 2019 г. е 65 096 , което е с 4 800 лица повече от изписаните болни през 2018 г. / 60 296 лица/.

По структура на заболеваемостта по причини за хоспитализация по класове на първо място през 2019 г. **са болестите на дихателната система – 10 522 случая,** следвани от **болестите на органите на кръвообащението – 9 840 случая.** (***виж.Табл.4.)***.

Табл.4. Хоспитализирана заболеваемост в Област Благоевград за 2019 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Хоспитализирани случаи	На 100 000 души от населението	Относителен дял %
	ОБЩО I - XX клас	**65096**	**2150,5**	**100,0**
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	2040	67,3	3,1

II	Новообразувания	5145	169,9	7,9
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	51	1,6	0,07
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	970	32,0	1,4
V	Психични и поведенчески разстройства	1067	35,2	1,6
VI	Болести на нервната система	3625	119,7	5,5
VII	Болести на окото и придатъците му	236	7,7	0,3
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	1022	33,7	1,5
IX	Болести на органите на кръвообращението	9840	325,0	15,1
X	**Болести на дихателната система**	**10522**	**347,6**	**16,1**
XI	Болести на храносмилателната система	5740	189,6	8,8
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1359	44,8	2,0
XIII	Болести на костно - мускулната система и на съединителната тъкан	4314	142,5	6,6
XIV	Болести на пикочо-половата система	4790	158,2	7,3
XV	Бременност, раждане и послеродов период	4848	160,1	7,4
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	580	19,1	0,8
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	10	0,3	0,01
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	1764	58,2	2,7
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	5043	166,6	7,7
XX	Външни причини за заболеваемост и смъртност	-	-	-

Забележка: Данните се получават след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за <u>болнична помощ</u>

Справка за отчетени първични прегледи за 2020 г. от изпълнители на ПИМП и СИМП, сключили договор с РЗОК Благоевград по общини и за областта на 100 000 души население по групи болести на дихателната система, включени в Клас X „Болести на дихателната система" на МКБ-10 са предоставени от РЗОК Благоевград.

В Табл.6.,Табл.7. и Табл. 8 са представени данните за 2020 г. и 2019 г., които показват намаляване на първичните прегледи за **2020 г. – 180 678**, а за **2019 г. - 219 534.**

Анализът на данните показва че във водещи заболявания са Острите инфекции на горни дихателни пътища (J00 - J06) – извършените първични прегледи през **2020 г. са 119 195 бр. спрямо 2019 г., когато са 158 900 бр.** Острите инфекции са следвани от Други остри респираторни инфекции на долни дихателни пътища (J20 –J22), като извършените прегледи **през 2020 г. са 20 995 бр. с 4020 бр. по - малко от 2019 г., когато са 25 015 бр..**

Табл. 6 Първични прегледи Клас X от МКБ-10 по данни на РЗОК Благоевград през 2020 г.

	J00 - J006	**J10 - J18**	**J20 - J22**	**J30 - J39**	**J40 -J47**	**J60 - J70**
Банско	6379	685	977	153	362	1
Белица	2188	155	556	45	152	1
Благоевград	25797	4031	3945	2040	5163	1
Г. Делчев	16764	2038	2296	1015	2359	
Гърмен	2539	205	338	94	615	
Кресна	421	130	80	19	101	
Петрич	24858	2591	3359	666	2411	
Разлог	15288	1235	1565	774	966	1
Сандански	11302	4537	4481	771	1998	
Сатовча	2488	540	921	128	1375	
Симитли	3502	337	809	57	836	
Струмяни	60	55	331	12	112	
Хаджидимово	5727	378	389	59	504	
Якоруда	1882	489	948	145	146	
Област	**119195**	**17406**	**20995**	**5978**	**17100**	**4**

Табл. 7 Първични прегледи Клас X от МКБ-10 по възрасти

РЗОК Благоевград	**Първични прегледи до 18 г.**	**Първични прегледи от 18 г. до 30 г.**	**Първични прегледи от 30 г. до 35 г.**	**Първични прегледи от 35 г. до 65 г.**	**Първични прегледи над 65 г.**
J00 - J006	96288	5256	2414	12195	3042
J10 - J18	1902	922	973	9730	3879
J20 - J22	8351	1577	1286	8007	174
J30 - J39	1428	805	393	2435	917
J40 -J47	1753	591	571	8557	5628
J60 - J70	1	0	0	0	2
Общо	109723	9151	5637	40924	15242

Табл. 8 Първични прегледи Клас X от МКБ-10 по данни на РЗОК Благоевград през 2019 г.

	J00 - J006	**J10 - J18**	**J20 - J22**	**J30 - J39**	**J40 -J47**	**J60 - J70**
Банско	7814	178	1160	190	486	
Белица	2748	49	544	58	164	
Благоевград	38295	1321	4609	2480	6212	4
Г. Делчев	20456	1007	2948	1381	2649	
Гърмен	3349	238	404	114	698	
Кресна	598	75	91	26	108	

Петрич	33434	1140	4850	933	2812	1
Разлог	21395	276	2547	859	1430	1
Сандански	13835	2791	4057	849	2048	4
Сатовча	3314	478	835	163	1474	
Симитли	4334	167	757	74	935	
Струмяни	72	58	455	13	128	
Хаджидимово	6741	342	501	56	630	
Якоруда	2512	219	1257	111	188	
Област	**158 900**	**8339**	**25015**	**7307**	**19962**	**11**
ОБЩО	**219 534 прегледи**					

Табл. 9 Първични прегледи Клас X от МКБ - 10 по възрасти

РЗОК Благоевград	**Ощо за областта**	**Първични прегледи до 18 г.**	**Първични прегледи от 18 г. до 30 г.**	**Първични прегледи от 30 г. до 35 г.**	**Първични прегледи от 35 г. до 65 г.**	**Първични прегледи над 65 г.**
J00 - J006	**158 900**	135112	7029	2392	11038	3329
J10 - J18	**8339**	1813	667	442	3766	1651
J20 - J22	**25015**	13935	1739	1033	6460	1848
J30 - J39	**7307**	2400	879	450	2610	968
J40 -J47	**19962**	2948	676	584	9055	6699
J60 - J70	**11**	0	1	0	9	1

Забележка:
**Остри инфекции на горни дихателни пътища (J00 - J06)*
**Грип и Пневмония (J10-J18)*
**Други остри респираторни инфекции на долни дихателни пътища (J20 –J22)*
**Други болести на горните дихателни пътища (J30 – J39)*
**Хронични болести на долните дихателни пътища (J40 – J47)*
**Болести на белия дроб, причинени от външни агенти (J60 – J70)*

5. ИЗВОДИ

Атмосферното замърсяване влияе негативно върху човешкото здраве, най-често нарушавайки функциите на респираторната, сърдечно - съдовата и имунната система, което води до повишена заболеваемост и намалена продължителност на живот.

На потенциалния вреден ефект на атмосферните замърсители са изложени и най-чувствителните групи от населението – децата, възрастните хора и лицата с хронични заболявания.

Прахът постъпва в организма предимно чрез дихателната система, при което по-едрите частици се задържат от лигавицата на носа и гърлото и впоследствие се изхвърлят от организма, а по-финитe частици под 10 μm ($ФПЧ_{10}$) достигат до по-ниските отдели на дихателната система, като водят до увреждане на тъканите в белия дроб. Натрупването на определено количество частици затруднява дишането и предизвиква постоянно дразнене на дихателните органи, като

става причина за хронични заболявания на дихателната система или предизвиква усложнения, ако човек вече страда от такива заболявания.

Здравният риск от замърсяването на въздуха с прах зависи както от размера на частиците, така и от химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, както и от участъка на респираторната система, в която те се отлагат.

Отчита се възрастов градиент в респираторната заболяемост – тя е значимо по-честа при децата от 0-18 г. и намалява при възрастните от групата над 18 г.

Замърсяването с $ФПЧ_{10}$ продължава да бъде основен проблем за качеството на атмосферния въздух в страната като през годината във всички РОУКАВ е регистрирано превишение на средноденонощната норма (СДН) и средногодишната норма (СГН) за $ФПЧ_{10}$. Основните причини за наднормено замърсяване с прахови частици са отоплението с твърдо гориво през зимния сезон, опесъчаването на улиците и пътищата, емисиите от автомобилния и обществен транспорт.

Въз основа на кратката обобщена оценка за качеството на атмосферния въздух на територията, контролирана от РИОСВ – Благоевград можем да направим следното заключение:

През 2020 г. в сравнено с 2019 г. броят на дните с превишение на средноденонощната норма за ФПЧ10 е нараснал с 45 %.

Газифицирането на цялата област ще намали емисиите на вредни вещества, отделяни в приземния слой от горивните процеси в промишлеността и в бита.

През 2020 г. на територията контролирана от РИОСВ - Благоевград са обхванати за текущ контрол, включително чрез задължаване за провеждане на собствен мониторинг всички по-съществени неподвижни източници на емисии. При промишлените източници не са констатирани съществени превишения на нормите за допустими емисии.

Програмата за качеството на атмосферния въздух на Община Благоевград за периода 2019-2023 г. посочва фините прахови частици като основен замърсител на въздуха в града. С реализиране на предвидените мерки ще бъде постигнат значим напредък за решаване на този проблем.

Изготвените анализи и модели показват, че значително подобряване на КАВ в Община Благоевград е възможно единствено от едновременното действие на всички мерки, заложени в програмата от мерки и при положителна нагласа и мотивация на местното население. Направеното по-горе обобщение показва, че съвместното изпълнение на всички мерки води едновременно както до значително намаляване на броя на превишаванията на СДК на ФПЧ10 над ПС на СД НОЧЗ под 35, така и чувствително намаляване на СГ концентрации на ФПЧ10 и Б(α)П и достигане и поддържане под нивата на нормативните стандарти. Резултати от моделирането показват, че трайно и значително подобряване на КАВ в Община Благоевград по отношение на ФПЧ10 и Б(α)П, както и

неговото поддържане, може да се гарантира само чрез комплексно изпълнение на описаните по-горе мерки и достигане на набелязаните количествени показатели. Програмата регламентира и обосновава ролята на Общината като водещ административен и експертен орган по прилагане на мерките, създаване на местна нормативна уредба, устройствено планиране в първостепенна подчиненост на КАВ, повишено качество и обхват на контрола и мониторинга на средата, действащите и новоизграждащите се инсталации.

Изготвил:.....
/старши инспектор Бориславa Иванова/